

Sosiaali- ja terveyslautakunta	§ 316	28.09.2011
Sosiaali- ja terveyslautakunta	§ 343	26.10.2011
Sosiaali- ja terveyslautakunta	§ 103	21.03.2012

Talentia Kainuu ry:n kannanotto vammaispalvelujen vastuualuepäällikön hakuehtoihin ja sosiaalityöntekijöiden työajan seurantaan

844/16/160/2011

STLTK § 316

Talentia Kainuu ry on lähettänyt 28.7.2011 päivätyn, mm. sosiaali- ja terveyslautakunnalle, kannanoton vammaispalvelujen vastuualuepäällikön hakuehtoihin ja sosiaalityöntekijöiden työajan seurantaan.

Kannanotto on liitteenä.

Liite nro: 7

Perhepalvelujohtajat Helena Ylävaara (31.8.2011 saakka) ja Marja-Liisa Komulainen (1.9.2011 alkaen) ovat laatineet seuraavan sisältöisen selvityksen Talentia Kainuu ry:n kannanottoon:

Va. sosiaali- ja terveystoiminnan johtaja Esa Ahonen on ottanut perhepalvelujohtaja Helena Ylävaaran esityksestä päätöksellään 23.5.2011 § 66/2005 vammaispalvelujen vastuualuepäällikön virkaan yhteiskuntatieteiden kandidaatti, sosionomi (amk) Anna-Liisa Kainulaisen. Hakijoita virkaan oli 14, heistä pisteytyksen perusteella neljä (4) kutsuttiin haastatteluun ja kolme (3) lopulta haastateltiin. Haastattelijoina toimivat perhepalvelujohtaja Helena Ylävaara ja sosiaalialan erityissuunnittelija Marja-Liisa Komulainen. Valinta oli yksimielinen. Perusteluina olivat mm. vahva kokemus vammaispalvelujen johtamisesta ja hallinnoinnista, johtamistaito ja yhteistyökyky.

Talentia Kainuu ry on lähettänyt sosiaali- ja terveyslautakunnalle kirjeen 28.7.2011, jossa se vaatii, että perhepalvelupäälliköiden virkojen pätevyysvaatimukset täyttävät jatkossa kelpoisuuslain vaatimukset. (Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettu laki 272/2005). Talentian kirjeessä todettiin, että virkavaali oli tuolloin jo saanut lainvoiman, ja siksi Talentia vaati vammaispalveluihin johtavan sosiaalityöntekijän viran perustamista, millä korvattaisiin vastuualueen päällikön kelpoisuuden vaje. Kirjeessä esitetään, että vastuualuepäällikön tehtäviin kelpoisuus määrittyy aina sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista säädetyin lain 10 §:n mukaan, eikä kunta tai kuntayhtymä voi itse asettaa omia kelpoisuuksia.

Vammaispalvelujen vastuualuepäällikön alaisuudessa on noin 290 työntekijää. Suurin osa (noin 280) henkilökunnasta toimii kehitysvammahuollon laitos-, asumis- ja avopalvelujen piirissä, ja heillä on erilaisia sosiaalihuollon ja terveydenhuollon koulutuksia.

Vammaispalvelulain mukaisia palveluja suorittaa yhteensä kahdeksan (8) työntekijää, joista kolmella on sosiaalityöntekijän vakanssi. Vammaispalvelulain mukaiset asumispalvelut maakunta-kuntayhtymä ostaa kokonaisuudessaan, ja vanhusten ja vammaisten ostopalvelut on organisoitu keskitetyksi. Vammaispalveluista vastanneella perhepalvelupäälliköllä ei ole ollut sosiaalityöntekijän pätevyyttä aiemminkaan, vaan ennen maakunta-kuntayhtymän perustamista hän oli toiminut yhden Kainuun kunnan sosiaalijohtajana ja koulutukseltaan hän on yhteiskuntatieteiden maisteri, jolla pääaineena on sosiaalipolitiikka. Nyt valittu Anna-Liisa Kainulainen suorittaa yhteiskuntatieteiden maisterin tutkintoa Kuopion yliopistoon pääaineenaan sosiaalihalntotiede. Hän valmistuu oman kertomansa mukaan lokakuun loppuun mennessä. Yhteiskuntatieteiden kandidaatin ja sosionomin tutkinnon lisäksi hänellä on johtamisen erikoisammattitutkinto ja vajaamielishoitajan tutkinto.

Kainuun maakunta -kuntayhtymässä vastuualuepäällikön virkoja on kaikilla tulosalueilla, ja heillä on mitä moninaisimpia koulutuksia. Perhepalvelujen tulosalueellakin on sekä kelpoisuuslain 10 §:n että lääketieteen lisensiaatin pätevyyden omaavia vastuualuepäälliköitä. Pätevyysvaatimukset onkin määritelty hyvin avarasti, jotta on mahdollista valita erilaisiin tehtäviin kulloinkin vaatimukset parhaiten täyttävät henkilöt. Kainuun maakunta -kuntayhtymän hallintosäännön liitteessä vain tulosaluejohtajien pätevyysvaatimuksiksi on määritelty ylempi korkeakoulututkinto. Tosin pätevyysvaatimuksia ollaan parhaillaan tarkistamassa.

Vammaispalvelujen vastuualuepäällikön tehtävä on puhtaasti hallinnollinen tehtävä, mutta sen vastuut eivät ulotu likikään koko sosiaalihuollon kenttään: lasten, aikuisväestön ja vanhusten sosiaalipalvelut ovat sen ulkopuolella. Kelpoisuuslain soveltamisohjeissa todetaan päivähoidon osalta, että kun tehtävä ei sisällä ammatillista ohjausta eikä välitöntä asiakastyötä, kelpoisuutena voi olla soveltuva ylempi korkeakoulututkinto tai myös muu koulutus. Nykyisessä kelpoisuuslaissa on aiempaan verraten painotettu alan tuntemusta ja johtamistaitoa, jotka tässä kyseisessä valinnassakin olivat avainasemassa johtuen mm. siitä, että vammaispalvelujen vastuualuepäällikön kanssa lähes samanaikaisesti siirtyi toisiin tehtäviin hänen alaisistaan vammaispalvelupäälliköistä (kehitysvammahuollosta) kaksi eli puolet vammaispalvelupäälliköistä. Valitulla oli vahvaa kokemusta sekä vammaispalvelulain että erityishuoltolain mukaisten palvelujen johtamisesta hänen aiemmassa työssään. Ennen valintaa oli perhepalvelujohtajalle (koulutukseltaan terveydenhuollon maisteri) valittu jatkaja 1.9.2011 alkaen, jolla on kelpoisuuslain mukainen sosiaalityöntekijän pätevyys. Hän vastaa vammaispalvelujen lisäksi lapsiperheiden sosiaali- ja terveysterveystieteiden palveluista ja aikuisväestön sosiaalipalveluista Kainuussa. Tältä osin tilanne siis koheni kelpoisuuslain toteutumisen näkökulmasta vammaispalveluissa.

Siinä tapauksessa, että vammaispalvelujen vastuualuepäällikön vakanssi tulkitaan ammatillisiksi johtotehtäviksi, voidaan

soveltamisohjeista todeta, että "kelpoisuusehtoja ei sovelleta tilanteissa, joissa sosiaalityöntekijän työnkuva on hyvin itsenäinen, ja esimiehen johtotehtävät ovat sen vuoksi luonteeltaan puhtaasti hallinnollisia... Jos organisaatiossa työskentelee useiden ammattiryhmien edustajia, eikä sosiaalityöntekijällä ole tukeaan sosiaalityön ammatillista johtoa, ulkopuolisen työnhajauksen käyttö on suositeltavaa." Työnohjauspalveluja Kainuun maakunta-kuntayhtymä on valmis järjestämään ja on järjestänytkin henkilökunnan esittämien tarpeiden mukaan. Vammaispalvelujen vastuualuepäällikkö ei tee asiakaskohtaisia päätöksiä.

Kelpoisuuslain soveltamisohjeissa kohdassa Muut asiakastyön ohjausta edellyttävät johtotehtävät sanotaan, että "asiakkaiden tarpeiden ja toiminnan sisällön suuren vaihtelun vuoksi kelpoisuussäännöksistä on tehty riittävän väljät siten, että kunkin yksikön johtoon voidaan valita siihen parhaiten soveltuvan koulutuksen omaava henkilö" ja että "säännöksen sanamuoto ei estä valitsemasta sosiaalipalvelujen johtotehtäviin henkilöä, jolla on muu soveltuva korkeakoulututkinto."

Vammaispalvelujen vastuualue jakaantuu seudullisten ja keskitettyjen kehitysvammaispalvelujen sekä vammaispalvelulain mukaisten palvelujen tulosityksikköihin. Keskitettyjen ja seudullisten kehitysvammaisten palvelujen tulosityksiköillä on omat vammaispalvelupäällikkönsä, mutta vammaispalvelulain mukaisten palvelujen tulosityksiköllä ei ole sellaista ollut, koska se on henkilökuntamäärältään huomattavasti muita pienempi (yhteensä Kainuussa tällä hetkellä 8 työntekijää). Talentian esitys johtavasta sosiaalityöntekijästä on ajankohtainen, sillä Kainuun maakunta-kuntayhtymässä on keskusteltu vammaispalvelujen vastuualuepäällikön tehtävien selkiyttämistä jo keväällä 2011 mm. niin, että vpl-palvelujen tulosityksikköön valittaisiin joku olemassa olevista sosiaalityöntekijöistä tiimivastaavaksi, jolla tulee olla kelpoisuuslain mukainen sosiaalityöntekijän pätevyys. Asia viedään sosiaali- ja terveyslautakuntaan viimeistään lokakuussa 2011.

Lisätietoja asiasta antavat perhepalvelujohtaja Marja-Liisa Komulainen puh. 08 6155 4242, 044 750 2424 ja va. sosiaali- ja terveysjohtaja Maire Ahopelto, puh. 044 777 3033 tai sähköpostitse etunimi.sukunimi@kainuu.fi.

Va. sosiaali- ja terveysjohtajan ehdotus:

Sosiaali- ja terveyslautakunta merkitsee tiedoksi edellä olevan Talentia ry:lle annetun perhepalvelujohtaja Helena Ylävaaran ja perhepalvelujohtaja Marja-Liisa Komulaisen laatiman selvityksen Talentia ry:n kannanottoon vammaispalvelujen vastuualuepäällikön hakuehtoihin ja sosiaalityöntekijöiden työajan seurantaan.

Sosiaali- ja terveyslautakunta:

Hyväksyi päätösehdotuksen.

Talentia Kainuu ry:n puheenjohtaja Arja Rajalan ja varapuheenjohtaja Maarit Rautiaisen sosiaali- ja terveyslautakunnalle 25.9.2011 lähettämä kirje:

Vastaus perhepalvelujohtajien Helena Ylävaara ja Marja-Liisa Komulainen vastineeseen

Talentia Kainuu ry on lähettänyt 28.07.2011 päivätyllä kirjeellä Kainuun maakunta- kuntayhtymän sosiaali- ja terveyslautakunnalle vaatimuksen, että perhepalvelupäälliköiden/vastuualuepäälliköiden pätevyysvaatimuksien on oltava sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain (2005/272) 10 §:n mukaiset, ja lisäksi vammaispalvelujen vastuualueelle on perustettava johtavan sosiaalityöntekijän virka.

Perhepalvelujohtajat Helena Ylävaara ja Marja-Liisa Komulainen antoivat Talentialle 1.9.2011 päivätyllä kirjeellä vastineen, jossa he perustelivat pätevyysvaatimuksia. Talentian valtakunnallisen järjestön työelämäyksikkö antoi vastauksen, joka oli Talentia Kainuu ry:n vaatimuksen mukainen: Sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain määräyksiä on noudatettava, ja vastuualueelle on perustettava johtavan sosiaalityöntekijän virka, ja myöhemmin myös muille sosiaalihuollon tehtäviä toteuttaville vastuualueille.

Perhepalvelujohtajien vastineesta selviää, että lokakuun 2011 lautakuntaan on suunnitteilla esittää tiimivastaavaa vammaispalvelujen sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien lähiesimieheksi. Tiimivastaava ei täytä lain kirjainta. Ensiksikään vammaispalvelujen vastuualueella ei ole tällä hetkellä virassa olevaa ammatillista esimiestä vammaispalvelujen sosiaalityössä, kun vammaispalvelujen vastuualuepäällikkö ei täytä kelpoisuusvaatimuksista annetun lain 10 §:n 2 mom. mukaisia kelpoisuusvaatimuksia (sosiaalityöntekijä). Toisekseen lähiesimiehellä on oltava henkilöstöhallinnollista ja työnohjauksellista valtaa.

Kainuun maakunta -kuntayhtymän organisaatiokaavion mukaan vammaispalvelujen sosiaalityö on tulosityksikkö, jolla on budjetti- ja henkilöstövastuinen päällikkö. Kelpoisuuslain mukaan sosiaalityön esimiehenä hänen on oltava sosiaalityöntekijä. Organisaatiokaaviossa budjetti- ja henkilöstövastuisen esimiehen alapuolella ovat tiimit. Organisaatio-oppaiden mukaan tiimiesimies on prosessin omistaja (Skyttä: Tiimiytys ja sen läpivienti, 2000, 73-90), eli vammaispalvelujen vastuualueella vammaispalvelujen vastuualuepäällikkö, jos hän olisi sosiaalityöntekijä ja sitä kautta voisi toimia prosessin omistajana. Tällä hetkellä virassa oleva vastuualuepäällikkö ei koulutuksensa puolesta voi toimia prosessin omistajana ja tiimiesimiehenä, joten nämä puuttuvat organisaatiosta.

Tiimivetäjän sen sijaan tiimi valitsee keskuudestaan, ja hänelle ei voida delegoida tehtäviä, jotka eivät kuulu koko tiimille, ja hän ei ole tiimin esimies (Skyttä: Tiimiytys ja sen läpivienti, 2000, 195).

Sosiaalityöntekijät ja -ohjaajat toimivat tehtävissään hyvin yksin seuduilla ja kehitysvammahuollossa. Sosiaalityöhön ja -ohjaukseen liittyy runsaasti sosiaalihuollon lainsäädäntöön perustuvia ammatillisia haasteita, jotka edellyttävät jo sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuuslakiin perustuen sosiaalityön erityisosaamista. Näihin sosiaalihuollollisiin haasteisiin eivät myöskään toiset ammattiryhmät pysty vastaamaan, vaarantamatta sosiaalihuollon lakisääteisten tehtävien toteutumista. Sosiaalityöntekijöiden ja -ohjaajien ammatti-identiteetti on myös koetuksella, mikä osaltaan heikentää työn houkuttelevuutta. Tästä johtuen vammaispalvelujen vastuualueelle tarvitaan ammatillista johtoa sosiaalityön ja -ohjauksen tueksi. Vammaispalvelujen vastuualueeseen kuuluu myös keskitettyihin kehitysvammapalveluihin kuuluva erityishuollon poliklinikka, jossa sosiaalityöntekijä ja sosiaaliohjaaja toimivat ilman ammatillista tukea. Talentia Kainuu ry esittääkin, että Kainuun maakunta -kuntayhtymä perustaa johtavan sosiaalityöntekijän viran vammaispalvelujen vastuualueelle ja johtava sosiaalityöntekijä toimii koko vammaispalvelujen vastuualueen sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien lähiesimiehenä niin vammaispalveluissa kuin kehitysvammahuollossa.

Lisätietoja asiasta antaa va. sosiaali- ja terveystoiminnan johtaja Maire Ahopelto, puh. 044 777 3033 tai sähköpostitse etunimi.sukunimi@kainuu.fi.

Va. sosiaali- ja terveystoiminnan johtajan ehdotus:

Sosiaali- ja terveystoiminnan johtaja merkitsee Talentia Kainuu ry:n kirjeen tässä vaiheessa tiedoksi ja lähettää asian virkamiesvalmisteluun.

Sosiaali- ja terveystoiminnan johtaja:

Hyväksyi päätösehdotuksen.

STLTK § 103

Talentia Kainuu ry on lähettänyt 28.7.2011 päivätyn kannanoton vammaispalvelujen vastuualuepäällikön hakuehtoihin ja sosiaalityöntekijöiden työajan seurantaan sosiaali- ja terveystoiminnalle. Perhepalvelujohtajat Helena Ylävaara ja Marja-Liisa Komulainen ovat laatineet asiasta selvityksen, joka on käsitelty sosiaali- ja terveystoiminnassa 28.09.2011.

Talentia Kainuu ry:n puheenjohtaja Arja Rajala ja varapuheenjohtaja Maarit Rautiainen ovat lähettäneet sosiaali- ja terveystoiminnalle kirjeen liittyen Helena Ylävaaran ja Marja-Liisa Komulaisen vastineeseen. Sosiaali- ja terveystoiminnan johtaja on lähettänyt asian 26.10.2011

§ 343 päätöksellä virkamiesvalmisteluun.

Johtavan sosiaalityöntekijän virkaa ei ole erillisenä vaan tehtävät suunniteltiin liitettäväksi sosiaalityöntekijän virkaan oman toimen ohella.

Virkamiesvalmisteluna on laadittu vammaispalvelun johtavan sosiaalityöntekijän tehtävänkuva. Tehtävät koostuvat mm.:

- 1) asiakastyöstä
- 2) vammaispalvelulain mukaisten palvelujen budjetin valmistelusta ja seurannasta,
- 3) esimiestyöstä,
- 4) hankinnoista ja osallistumisesta palvelujen kilpailutukseen
- 5) muutostenhakujen valmistelutehtävistä sekä
- 6) vammaispalvelun työkokousten valmistelu- ja puheenjohtajuus tehtävistä. Johtavan sosiaalityöntekijän toimenkuvassa asiakastyön osuudeksi on arvioitu n. 70 % ja muiden tehtävien (edellä mainitut tehtävät 2-6) noin 30 %.

Tehtävien lisäämisestä on käyty neuvotteluja sosiaalityöntekijän olemassa oleviin tehtäviin lisättäväksi. Johtavan sosiaalityöntekijän palkaksi vahvistettiin 1.1.2012 alkaen 3.152,72€/kk henkilöstöjohtaja Markku Hämäläisen päätöksellä 16.11.2011 § 93. Asiasta pidettiin kuulemistilaisuus viranhoidovelvollisuuden muuttamisesta sosiaalityöntekijän virkaa hoitavan viranhaltijan kanssa 5.1.2012. Perusteluna virantoimitusvelvollisuuden muuttamiseen kuulemistilaisuudessa esitettiin kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain mukainen perusteltu syy (KVhL 304/2003, 23§) eli toiminnan uudelleen järjestely, jossa toiminta ja virkatehtävät sopeutetaan muuttuviin tilanteisiin, tarpeisiin ja olosuhteisiin.

Viranhaltija ei hyväksynyt kuulemistilaisuudessa henkilöstöjohtajan vahvistamalla tehtävänkuvalla ja palkalla 16.11.2011 § 93 viranhoidovelvollisuuden muutosta.

Lisätietoja asiasta antaa sosiaali- ja terveysjohtaja Maire Ahopelto, puh. 044 777 3033 tai sähköpostitse etunimi.sukunimi@kainuu.fi.

Sosiaali- ja terveysjohtajan ehdotus:

Sosiaali- ja terveyslautakunta merkitsee tiedoksi johtavan sosiaalityöntekijän tehtävänkuvan ja palkkauksen sekä päättää, että johtavan sosiaalityöntekijän virkaa ei perusteta, eikä sosiaalityöntekijän viranhoidovelvollisuutta johtavaksi sosiaalityöntekijäksi muuteta. Kainuun maakuntayhtymä lakkaa vuoden 2012 loppuun mennessä ja uuden organisaation toimintamallia ollaan suunnittelemassa. Johtavan sosiaalityöntekijän tehtävän tarve arvioidaan uuden organisaation perustamisen yhteydessä. Johtavan sosiaalityöntekijän palkkaukseen tarvittavia määrärahoja ei ole varattu vuodelle 2012.

Sosiaalityöntekijöiden työajassa ja työajanseurannassa noudetaan Maakuntahallituksen päätöstä 19.11.2011 § 212 ja työajanseurannassa noudatetaan henkilöstöpalvelujen antamia ohjeita.

Sosiaali- ja terveyslautakunta:

Hyväksyi päätösehdotuksen.
